

V&VN Gedragscode Research Professionals

Gedragscode

Als waarborg voor betrouwbaarheid en kwaliteit van handelen hanteert de Afdeling V&VN Research Professionals een gedragscode, die zich laat omschrijven door de hierna weergegeven tekst. Deze gedragscode is een globaal geformuleerde neerslag van een aantal in deze of andere bij het wetenschappelijk onderzoek betrokken beroepsgroepen aanvaarde regels. In de praktijk vindt hij zijn uitwerking. Naast de regels zoals nu geformuleerd ontstaat jurisprudentie en worden door de beroepsgroepen standpunten ingenomen die mede bepalend zijn voor de gedragingen van de beroepsbeoefenaren. Behalve de hier geformuleerde regels maakt het geheel van ongeschreven gedrag, standpunten en meningen mede deel uit van de beroepsethiek en beslaat derhalve mede de zorgplicht, vakbekwaamheid, toewijding, onpartijdigheid, oprechtheid, integriteit en verantwoordelijkheid op de werkplek.

Gedragscode voor Researchmedewerkers

- De researchmedewerker stelt zijn kennis en kunde inzake wetenschappelijk onderzoek ten dienste van de diagnose, therapie en preventie van ziekten van de mens. Hierbij laat hij zich leiden door geldende wet en regelgeving.

Toelichting . *In de gezondheidszorg wordt veelvuldig gebruik gemaakt van wetenschappelijk onderzoek (geneesmiddelen onderzoek) Dit onderzoek wordt gebruikt bij de ontwikkeling van nieuwe procedures of geneesmiddelen in de gezondheidszorg. Wetenschappelijk onderzoek en vooral geneesmiddelen onderzoek vormt een wezenlijk bestanddeel van het hedendaagse onderzoek. Dit onderzoek wordt mede gereguleerd door wetgeving (WMO, WGBO, WBP) en regelgeving (Verklaring van Helsinki, GCP). De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek is mede in handen van de researchmedewerker. Hij draagt daarmee bij aan het peil van het wetenschappelijk onderzoek.*

- De researchmedewerker streeft met de hem ter beschikking staande en te verkrijgen middelen naar een optimale vervulling van zijn taak. Daarbij weet hij zich in professionele zin, binnen redelijke grenzen, onafhankelijk .

Toelichting . *De opdrachtgever heeft de researchmedewerker het vertrouwen geschonken mede zorg te dragen voor de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek. Het is zijn opdracht aan deze verwachting te beantwoorden. Van de researchmedewerker mag worden verwacht dat hij voor het klinisch onderzoek het best haalbare nastreeft. Hij doet dit voor de gezondheid van de mens in het algemeen, en voor de patiënten waarvoor hij werkt in het bijzonder. Hij draagt er zorg voor dat hij werkt met adequate apparatuur en middelen. Vanzelfsprekend weet hij zich daarbij beperkt door eindige mogelijkheden en middelen. De begrenzingen waar hij zich mee geconfronteerd kan zien zijn van ethische, technische, organisatorische en financiële aard.*

- De researchmedewerker staat naar beste vermogen ten dienste van de individuele patiënt.

Toelichting . *Het hoeft geen betoog dat in de afwegingen die de researchmedewerker voortdurend maakt het belang van de patiënt op de eerste plaats komt. Aan zijn betekenis voor het wetenschappelijk onderzoek en als afgeleide hiervan de kwaliteit van de gezondheidszorg, ontleent de researchmedewerker uiteindelijk zijn bestaansrecht. De researchmedewerker waakt over het belang van de patiënt, de patiënt als groep en als individu. Speciale zorg en aandacht is er voor kwetsbare groepen zoals minderjarigen, wilsonbekwame comateuze patiënten en wilsonbekwame oudere patiënten. De rol van de researchmedewerker ten opzichte van de patiënt is beslist niet passief. Zo nodig treedt hij actief naar voren. In het geval van de individuele patiënt, zal hij zich daarbij echter in principe gehouden weten het beleid van de behandelaar/hoofdonderzoeker te volgen. Mensen die van de diensten van de geneeskunde gebruik maken verkeren vaak in een kwetsbare positie. Ze geven persoonlijke geheimen prijs. Ze leveren zich over aan de zorgen van anderen, ervan uitgaand dat deze hun belangen zo goed mogelijk dienen. Dikwijls zullen ze zich anders gedragen dan wanneer ze*

zich gezond in hun eigen omgeving bevonden. Vanzelfsprekend dient de patiënt en ook zijn lichaamsmateriaal met respect benaderd te worden. Gezien de gevoelige situatie waarin de patiënt verkeert is hierbij extra begrip op zijn plaats. (zie tevens gedragscodes van FMWV – www.fmwv.nl)

- De researchmedewerker gedraagt zich ten opzichte van zijn medewerkers, collegae, beroepsgroep en de samenleving eerlijk en verantwoordelijk en stelt zich toetsbaar op.

Toelichting . *Gegeven het primaat van het patiënten belang, en secundair het onderzoeksbelang gaat de verantwoordelijkheid van de researchmedewerker ver. In zijn afwegingen heeft hij te maken met zijn medewerkers, collegae en andere onderzoekers, zijn beroepsgroep en de samenleving. Ten opzichte van zijn collega onderzoekers, opdrachtgevers en patiënten heeft de researchmedewerker een speciale positie en verantwoordelijkheid. Zij verwachten dat hij weet waarvoor hij staat. Voor hen is hij bij uitstek de representant van de 'onderzoeks' professie in haar ruimste betekenis. Het professionele handelen van de researchmedewerker kan op haar beurt niet los worden gezien van de collegae onderzoekers en de beroepsgroep. Dit gaat verder dan collegialiteit waarbij men elkaar met kennis en kunde bijstaat en concurrentie op louter financiële gronden vermijdt. De beroepsgroep is van wezenlijk belang vanwege haar rol bij de opleiding, nascholing, kwaliteitsbewaking en de uitvaardiging van richtlijnen en adviezen betreffende het vak. De beroepsgroep speelt een sleutelrol in de maatschappelijke situering van de researchmedewerker. Bij zijn handelen zal de researchmedewerker de betekenis van de vertegenwoordiging door zijn beroepsgroep op waarde weten te schatten. Onzorgvuldig handelen heeft repercussies voor de collega's, want het imago van de beroepsgroep straalt af op haar individuele vertegenwoordigers. In het algemeen geldt dat handelingen, die het vertrouwen in de beroepsgroep ondermijnen vermeden dienen te worden. De verantwoordelijkheid van de researchmedewerker ten opzichte van de onderzoeksgroep komt voort uit de sleutelpositie van de researchmedewerker in dit deelgebied van de gezondheidszorg cq onderzoekswereld. De samenleving investeert veel geld in het wetenschappelijk onderzoek en de gezondheidszorg. De researchmedewerker dient er zich van bewust te zijn, dat hij werkt met gelden van anderen. Deze verwachten van hem, dat hij die gelden verantwoord gebruikt. Dat wil zeggen, zodanig dat hij met zijn specialistische kennis een optimale bijdrage levert aan het wetenschappelijk onderzoek.*

- De researchmedewerker vermijdt misleiding in professionele en wetenschappelijke zin, zoals fraude, plagiaat, verzwijging, ongepast weglaten van informatie en het doen van onjuiste of misleidende uitlatingen.

Toelichting . *Misleiding en achterhouden van informatie zijn uit den boze voor ieder die vertrouwen geniet en dat wenst waar te maken. Zo ook voor de researchmedewerker. Om vertrouwen te verkrijgen en behouden is een open en eerlijke opstelling vereist. De researchmedewerker moet kunnen uitkomen voor gemaakte fouten. Onbekendheid met een gemaakte fout is te betreuren, het maskeren ervan is verwerpelijk. Angst voor prestigeverlies en trots zijn in deze slechte raadgevers. Zij effenen het pad naar misleiding. De researchmedewerker dient niet alleen bereid te zijn tot het geven van kritiek, maar ook open te staan voor het ontvangen daarvan. Deze houding is een voorwaarde voor het winnen van vertrouwen en het behouden daarvan, ongeacht of dit nu de adviezen betreft die hij als researchmedewerker geeft, of de resultaten van het onderzoek waarvoor hij verantwoordelijk is.*

- De researchmedewerker draagt zorg voor een hoge kwaliteit van zijn professioneel geleverde inspanningen, waaronder advies over de indicatiestelling van onderzoek en vervolgonderzoek, de betrouwbaarheid van onderzoeksresultaten, de interpretatie van testresultaten en wetenschappelijk onderzoek.

Toelichting . *De kwaliteit van zijn inspanningen dient de researchmedewerker te toetsen aan daarvoor geldende procedures en normen. Zo zal hij deelnemen aan gangbare kwaliteitsverhogende activiteiten. Op de resultaten daarvan reageert hij adequaat. Dat garandeert dat de opdrachtgevers van onderzoek kunnen vertrouwen op de juistheid van geleverde data en onderzoeksgegevens. Daarbij zal de researchmedewerker opdrachtgevers ook weten te informeren over de zeggingskracht van de data.*

- De researchmedewerker draagt zorg voor de instandhouding en uitbreiding van zijn professionele kennis en kunde, en draagt deze op representatieve wijze uit.

Toelichting . De researchmedewerker is binnen de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek de eerst aangewezen die inzicht heeft in de betekenis van verkregen data en de verstoringen die bij (verkeerde) analyses kunnen optreden. Zijn positie in deze brengt met zich mee, dat hij er voortdurend naar streeft zijn professionele kennis op peil te houden, en waar nodig uit te breiden. Van iemand die zegt dat hij zijn kennis koestert, mag worden verwacht dat hij ook kennis bezit. Daarop kan hij worden aangesproken. Dit gegeven biedt voor de patiënt, diens behandelaar(s), onderzoekers en de opdrachtgevers een waarborg voor kwaliteit. Het vormt, tezamen met een open en eerlijke opstelling, waarin ook de grenzen van zijn kennis kunnen worden aangegeven, een garantie voor de betrouwbaarheid van het functioneren van de researchmedewerker als professional.

- De researchmedewerker bewaart de vertrouwelijkheid van de informatie die hij heeft verkregen door wetenschappelijk onderzoek of andere professionele activiteiten; hij waakt tegen misbruik van dergelijke informatie.

Toelichting . De medische wereld hecht terecht veel waarde aan het beroepsgeheim. Daar houdt ook researchmedewerker zich aan. De patiënt mag ervan uitgaan, dat zijn gegevens vertrouwelijk worden behandeld. De opstelling van de researchmedewerker hierbij weerspiegelt de bindende regels die de wetgever heeft uitgevaardigd. In feite geeft hij inhoud aan die wetgeving door zijn toezicht en regelgeving in de praktijk. Daar waar de regelgeving op gespannen voet staat met andere belangen zal hij, al dan niet na consultatie van collegae of anderen, een redelijke afweging maken. In die situaties zal hij tenminste trachten de voorschriften en zijn andere eigen uitgangspunten naar de geest na te leven.

- De researchmedewerker komt op voor optimale veiligheid en welbevinden van patiënten, medewerkers en collegae; hij heeft aandacht voor het belang dienaangaande van maatschappij en milieu.

Toelichting . In het algemeen zal de researchmedewerker waken over de veiligheid van allen voor wie hij verantwoordelijk is. Daarbij kan hij zich echter wel eens geplaatst zien voor situaties waarin het belang van de ene groep strijdig is met dat van een andere. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer de patiënt kan worden blootgesteld aan een vooraf getoetst risico. Bewaking van de veiligheid zal dan een hoge prioriteit moeten krijgen. De researchmedewerker draagt zorg voor de veiligheid tijdens het onderzoek.

- De researchmedewerker zal mogelijke of daadwerkelijke verstrengeling van belangen vermijden.

Toelichting . Eerlijke en verantwoordelijke afweging en besluitvorming naar de maatstaven zoals hiervoor geschetst vereisen een onafhankelijke positie. Daarom moet de researchmedewerker er tegen waken dat hij beïnvloedbaar wordt. Dat ligt met name voor de hand bij verstrengeling van belangen. Vaak gaat het om materiële zaken. Soms kunnen ook immateriële in het geding zijn, bijvoorbeeld dwingende overtuigingen die hij bezit. Er is een geleidelijke overgang van algemeen aanvaarde beïnvloeding, zoals in het geval van kleine door de industrie aangeboden geschenken, tot aan situaties die vallen onder het begrip corruptie. Bij de vaststelling van de grens tussen wat wel en niet meer toelaatbaar is spelen algemeen aanvaarde maatstaven en persoonlijke opvattingen een rol. Een exacte plaatsbepaling omtrent het wel en niet acceptabele gaat in dit verband te ver. Openheid biedt in deze de belangrijkste garantie voor onafhankelijkheid. Zo is het verstandig in geval van gebaren, gemaakt door leveranciers of opdrachtgevers, deze een open karakter te geven. Adviseurschappen kan men beter bekend maken. Niet het commercieel optreden van researchmedewerker is ontoelaatbaar, maar onvoldoende openheid van zaken en onduidelijkheid over de belangen die hij dient, vormen een gevaar. Belangenverstrengeling dient te worden vermeden.